

Évközi 26. vasárnap

Jak 5,1-6

Sírjatok a rátok törő nyomorúság miatt!

¹Rajta, gazdagok, jajveszékelve sírjatok a rátok törő nyomorúság miatt! ²Vagyonotok oda, ruhátokat megette a moly. ³Aranyotokat és ezüztöteket belepte a rozsda, és ez a rozsda tanúul szolgál ellenetek, és megemésztí testeteket, mint a tűz. Vagyonotokat gyarapítottátok még az utolsó napokban is. ⁴Nos, a bér, amelyet a földeteket learató munkásoktól levontatok, felkiált, és az aratók szava felhatolt a Seregek Urának fülébe. ⁵Bőségben éltetek a földön és tobzódtatok, hizlaltátok szíveteket a leülés napjára. ⁶Az igazat elítéltétek, megöltétek, s ő nem tanúsított ellenállást.

Két egymást követő szakasznak ugyanaz a témája (4,13-17; 5,1-6), mindkettő az elnyomó gazdagok ellen buzdít. Az első szakasz feltehetően az elnyomó keresztények ellen fordul, míg a második általában a gazdagokat ostorozza. A bírálát a Kr. e. VII. századi próféták stílusát idézi (Ám 8,4-8). Ennek ellenére nyilvánvalóan nem az a célja, hogy a gazdagokat megtérítse, hanem inkább figyelmezteti a hívőket. Mivel sorsát írja le, akik gazdagsággal élnek, és mindenük elveszett (1. v.), vigasztalja az elnyomott szegényeket. A csőd vagy inkább a háború miatti csőd részletes leírása (2-3. v.) mint a végítélet jele tűnik fel az olvasóknak. A ruha pusztulása nem igazán a gazdagokat sújtó katasztrófa kifejezése. Retorikai túlzással is állunk szemben, ugyanis az aranyat nem fogja a rozsda (3. v.), a szerző az értéknek tartott vagyontárgy silányságát kívánja hangsúlyozni. A gazdagok nem használták jóra vagyonukat, maguknak kuporgatták, most mégis mindenük elveszett. A „megemésztí testeteket a tűz” kifejezésből úgy tűnik, mintha a vagyontárgyak égetéséből készített máglyán égnének el a gazdagok. Valójában ez a tűz egyértelműen a pokol tüzére utal (Mt 5,22).

A munkások bérének visszatartása vagy megkárosítása mind az Ószövetségben, mind az Újszövetségben égbekiáltó bűnnek számított (Lev 19,13; MTörv 24,14), mindezek a bűnök a „Seregek urának fülébe” jutnak (vö. Iz 5,9). Úgy tűnik, hogy a végítéletnek és a pusztulásnak túlzó léhaságuk is kiszolgáltatta a gazdagokat. A 6. versben az igaz megölése a Sirák fia könyve 34. fejezetének 22. versére emlékeztet, amelyben a kifosztott szemszögéből írja le a gazdagok kegyetlenkedéseit: „Aki elveszi kenyerét, gyilkosa társának, vért ont, aki elvonja munkától a

bért". Ezek a vádak a levélben felelevenítik a Bölcsesség könyvének hasonló témájú szöveget is. Ugyanakkor az ellenállást nem tanúsító igaz egyben Krisztus halálának a leírására is ráillik.

A szakasznak drámai utóhatása van a pénzre épülő kapitalista társadalomban, ahol a munkás bérének visszatartása és a szegények megnyomorítása a rendszer mindennapos eseményei közé tartozik. A gazdagokra vonatkozó bőséges irodalomból elég megemlíteni pl. Féderic Mistralt, aki azt írja: „A szenvedés a szabadsággal együtt acélkeményre edzi az embert, a gazdagság sertéssé aljasítja.” Gorkij, aki maga is szegény sorsban nőtt fel, így fogalmazza meg erről a véleményét: „Két nép van csak. Két engesztelhetetlen fajta: gazdag és szegény. Az emberek sokféleképpen öltöznek, és sokféle nyelvet beszélnek, de látjátok, a gazdag német, francia vagy angol egyformán rabolja a munkásait.”

Ezek az idézetek is meggyőznek bennünket arról, hogy a gazdagság olyan állapot, amely a történelem folyamán különböző módon nyilvánul meg, de mindig azonos módon torzítja el az embert. Azok, akiknek gyűlölete szegényként a gazdagok ellen nemcsak őszinte, hanem megalapozottnak is tűnik, amint tehetősek lesznek, éppen úgy vétkeznek, mint a gazdagok. Sőt a szegény és nyomorgók társadalmában a kicsit tehetősebb ember már ugyanúgy viselkedik, mint a milliárdos bankár, ugyanúgy nyomorgatja alávetettjeit, mint a nagy iparos. A szegénység is lehet élhető és boldog állapot, ha a szegény emberek összefognak, megosztják egymással vagyonukat, és egymás segítségére sietnek. De még nyomorultabb, ha két ember egy ruhán veszekszik, és nem tud békében megosztózni. Végül is a gazdagság önmagában nem bűn, de olyan állapot, amelyben az emberi bűn jobban látszik, és hatása is fájdalmasan megnő. Olyan nagy rabságot eredményez, hogy a vagyonban bízók, Jézus szerint, nehezebben jutnak be a mennyek országába, mint a szegények.